

Vijf Dorpen in 't Groen
Secretariaat
Postbus 65
6865 ZH Doorwerth

Aan Gedeputeerde Staten van Gelderland

Postbus 9090
6800GX ARNHEM

Tevens per digitale post: post@gelderland.nl
In afschrift aan: de **5.1.2e** projectleider via **5.1.2e** [@odra.nl](mailto:post@odra.nl)

Betreft: **zienswijze vereniging Vijf Dorpen in 't Groen en Bewonersgroep Omwonenden Parenco** met betrekking tot het ontwerpbesluit m.b.t. grondwateronttrekking d.d. 26 augustus 2021 (ter visie gelegd op 15 september 2021), zaaknummer 2021-011198 of 2021-011199 (in het ontwerpbesluit en op officiële bekendmakingen.nl staan verschillende zaaknummers)

Wij ontvangen gaarne per ommegaande een ontvangstbevestiging via 5dorpenintgroen@gmail.com

Renkum, 20 oktober 2021

Hoogedelgestreng college,

De **vereniging Vijf Dorpen in 't Groen** en het **Bewonersgroep Omwonenden Parenco**, hieronder verder aangeduid als "indieners", waarvan Vijf Dorpen in 't Groen als penvoerder optreedt, willen naar aanleiding van bovengenoemd ontwerpbesluit het volgende opmerken.

Indieners zijn verheugd dat uw college voornemens is om Smurfit Kappa Parenco (verder: SKP) te verplichten zowel een waterbesparingsplan als een haalbaarheidsstudie naar het gebruik van oppervlaktewater uit te voeren. De grondwateronttrekking door SKP is indieners een doorn in het oog. SKP gebruikt per jaar miljarden liters kostbaar grondwater, afkomstig uit het Veluwemassief. Deze onttrekking raakt de hydrologie van de Veluwe, die toch al onder grote druk staat. Niet alleen wordt grondwater opgepompt ten behoeve van de waterwinning (bijvoorbeeld op de nabijgelegen Wageningse Berg), maar ook de natuur aan de Veluwezoom heeft water nodig om gezond en veerkrachtig te blijven. Indieners vinden het dan ook onbegrijpelijk dat het SKP vergund is om per jaar evenveel op te pompen als een middelgrote stad als Ede.

Indieners weten dat de onttrekking zelf, noch de omvang daarvan op dit moment aan de orde is; het voorgenomen besluit richt zich op het onderzoeken van waterbesparing en het vervangen van grond- door oppervlaktewater. Nogmaals: indieners juichen deze stap zeer toe.

Echter, de manier waarop uw college de ontwikkeling richting grondwaterbesparing en/of de overstap naar oppervlaktewater of oevergrondwater wil zetten, komt indieners bepaald niet adequaat voor.

Grondwater is een publiek goed dat wordt beheerd door de overheid. Uitgangspunt is dat grootschalige grondwateronttrekking verboden is, tenzij een vergunning is afgegeven. Gezien de waarde van ons kostbare grondwater en de ecologische en economische gevolgen van grondwateronttrekkingen zoals die door SKP, moet de samenleving erop kunnen rekenen dat uw college pal staat voor de belangen die met dergelijke onttrekkingen gemoeid zijn. En dat zijn niet alleen de belangen van de betrokken bedrijven (zoals SKP), maar óók de belangen van de samenleving. Laatstgenoemde belangen zijn in de afgelopen jaren alleen maar groter geworden, nu de gevolgen van klimaatverandering en de verdroging als gevolg daarvan zienderogen toenemen.

Indieners menen daarom dat van de overheid – in casu: uw college – verwacht mag worden dat zij sturend optreedt waar het gaat om de bescherming van het grondwater en de daarmee verbonden maatschappelijke belangen, zoals de drinkwatervoorziening en de natuur. Indieners veronderstellen dat uw college bekend is met het feit dat SKP grondwater onttrekt aan het Veluwemassief, en dat de natuur op de Veluwezoom, waaronder die in Natura 2000-gebieden, structureel te lijden heeft onder verdroging. SKP is daarvan niet de enige oorzaak, maar met haar waterverbruik van een middelgrote stad wel een factor van belang. Zeker omdat de winning geschiedt aan de voet van het Renkums beekdal, een Natura 2000-gebied dat nog niet zo lang geleden met miljoenen gemeenschapsgeld is opgeknapt. De afgelopen droge jaren hebben aangetoond dat dit waardevolle natuurgebied zeer te lijden heeft van de structurele verlaging van de grondwaterstand door de winning van grondwater; beektrajecten staan nu zelfs nog droog.

Het is dus hoog tijd dat effectieve stappen worden gezet in de richting van een duurzaam en toekomstbestendig (grond)waterbeheer in en rondom de Veluwe in zijn algemeenheid, en rondom het Renkums beekdal in het bijzonder. SKP heeft daarin een verantwoordelijkheid van belang. Echter, in plaats van sturend en doelgericht stelt uw college zich in het voorgenomen besluit helaas volledig volgend op.

Het waterbesparingsplan

SKP moet een plan maken, en dat eens per vijf jaar actualiseren. En daar blijft het bij. Maar papier is geduldig. Indieners menen dan ook dat zo'n plan na ontvangst allereerst *beoordeeld* moet worden aan de hand van door uw college van tevoren opgegeven heldere criteria: snijdt het hout wat SKP in het plan heeft vermeld? Zijn werkelijk alle mogelijkheden onderzocht? Worden alle mogelijkheden ook maximaal benut? Is de voorgestelde reductie aanvaardbaar te noemen? Etcetera, etcetera.

Stap twee moet volgens indieners zijn dat uw college op basis van het plan concrete (meetbare, controleerbare) maatregelen voorschrijft, voorzien van duidelijke reductiedoelstellingen.

Het voorgenomen besluit voorziet hier niet in. Indieners vrezen dat het streven naar waterbesparing aldus een wassen neus zal blijken te zijn.

Zoals gezegd menen indieners dat uw college sturend dient te zijn, en niet volgend. Beter dan de bal volledig bij SKP te leggen, zoals in het voorgenomen besluit, zou uw college juist in het voorgenomen besluit moeten bepalen welke (al dan niet stapsgewijze) besparing op welke termijn moet worden gerealiseerd, en op welke termijn de grondwateronttrekking moet worden beëindigd (zulks uiteraard in samenhang met de overstap op oppervlaktewater).

Het is vervolgens aan SKP om op zoek te gaan naar manieren om hieraan te voldoen, dan wel om onderbouwd en controleerbaar aan te geven waarom de door uw college gestelde doelen niet (volledig) haalbaar zouden zijn.

Op basis hiervan kan uw college dan een (richting SKP én richting samenleving) verantwoord (vervolg)besluit nemen over aan de grondwateronttrekking te stellen voorwaarden.

Met andere woorden: volgens indieners dient een waterbesparingsplan te worden gebaseerd op duidelijke uitgangspunten en/of doelstellingen, en dient dit plan te dienen als opmaat voor een vervolgbesluit over de (maatschappelijk en ecologisch verantwoorde) omvang van het watergebruik door SKP.

Het haalbaarheidsplan

Dit plan hoeft geen enkele concrete stap te bevatten, behalve dan dat gekeken moet worden naar het beëindigen dan wel sterk verminderen van het grondwatergebruik. Maar wat is “sterk verminderen”? En als “sterk verminderen” een mogelijkheid is, waarom zou SKP dan überhaupt serieus onderzoeken of beëindiging een reële mogelijkheid is?

Ook hier menen indieners dat uw college kaders c.q. doelen dient te stellen, net als bij het waterbesparingsplan. Wees leidend, niet volgend.

Ten onrechte geen aandacht voor de mogelijke samenhang tussen beide plannen

Indieners menen bovendien dat niet kan worden uitgesloten dat er een verband zal blijken te zijn tussen waterbesparing en het sterk verminderen c.q. beëindigen van het grondwatergebruik. Het voorgenomen besluit verplicht SKP evenwel niet om de samenhang tussen beide mogelijke veranderingen in de plannen inzichtelijk te maken.

Termijnen

Indieners vermogen niet in te zien waarom het opstellen van deze plannen maar liefst één resp. twee jaar moet duren. De belangen zijn te groot om zo lang te wachten, zeker indien na het opstellen van de plannen ook nog eens nieuwe voorschriften zouden moeten worden ontworpen die in de vergunning zouden moeten worden opgenomen. Voordat die van kracht worden, is zo wéér een lange tijd verstreken. Indieners verzoeken uw college dan ook om SKP tot voortvarendheid aan te zetten door de termijnen aanzienlijk te verkorten, en zelf de verdere besluitvorming ook voortvarend ter hand te nemen.

Handhaving

In het thans voorliggende besluit bestaat de mogelijkheid dat SKP laat weten dat er geen grondwaterbesparings- en/of overstapmogelijkheden zijn. Daarmee zou de kous af zijn. Met andere woorden: uw college heeft geen mogelijkheid ingebouwd om SKP tot de orde te roepen indien het plannen zou inleveren die onder de maat zouden zijn. Evenmin is voorzien in handhavingsmogelijkheden voor het geval SKP de gestelde (en volgens indieners dus veel te ruime) termijnen zou overschrijden.

Indieners verzoeken uw college dan ook om SKP duidelijk te maken dat het menens is door niet alleen inhoudelijke kaders en doelen te stellen, maar ook duidelijke procedurele kaders op te nemen. Zo weet niet alleen SKP, maar ook de samenleving waar zij aan toe is, én wat de consequenties zullen zijn bij niet- of niet-volledige naleving van de voorgestelde voorschriften.

Hoe adequaat en tijdig acteert uw college?

Ten slotte willen indieners nog het volgende opmerken. Het grondwater staat al jaren onder druk. Door de droogte in de zomers van de afgelopen jaren is de maatschappelijke discussie over grootschalig grondwatergebruik aanzienlijk steviger geworden. Tegen deze achtergrond verbaast het indieners dat uw college pas nu de eerste (veel te voorzichtige) stappen zet richting reductie en afbouw door SKP. Indieners verzoeken u om toe te lichten waarom niet eerder stappen zijn gezet.

In dit verband vinden indieners het ook opmerkelijk dat uw college pas nu overgaat tot het voorschrijven van het bijhouden van een logboek. Betekent dit dat er tot op de dag van vandaag geen (goed c.q. volledig) zicht bestaat op de onderwerpen die in het voorgestelde art. 1.3.1 staan opgesomd? Zo ja, dan verzoeken indieners uw college om aan te geven hoe het kan dat dat zicht zo lang heeft ontbroken.

Met vriendelijke groet,

Namens Bewonersgroep Omwonenden Parengo

5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

5.1.2e
5.1.2e

Namens Vijf Dorpen in 't Groen

5.1.2e

5.1.2e voorzitter

5.1.2e

5.1.2e Vice-voorzitter